

Trý kvæði eftir Jens Hendrik Djurhuus

Three ballads by Jens Hendrik Djurhuus

Malan Marnersdóttir

Fróðskaparsetur Føroya, Føroyamálsdeildin, V.U. Hammershaimbsgøta 13, FO-100 Tórshavn

Email: malanm@setur.fo

Abstract

The article analyzes the historical ballads „Eirkur og Rollar“ and „Rodmunds kvæði“ by Jens Hendrik Djurhuus (1799-1892). The first ballad is a rewriting of the story about the Danish king Frode Fredegod in Saxo Grammaticus *Gesta Danorum*. The „Rodmunds kvæði“ is rewriting an Old Norse „fornaldar“ story. Djurhuus was long considered as an oral poet but as a manuscript from his hand was discovered in 1982 it became known that he had written at least one of his ballads himself and a part of another.

„Eirkur og Rollar“, (Eric and Rollar) is the complete ballad from Djurhuus' hand. It is about two young men who are sent to Denmark to spy for the Norwegian King Gøter. The ballad only uses the introduction of Saxo's story where the two Norwegians get the guardians of king Frode who is an adult at the time of the story put aside in order to let Frode reign himself. This can be seen as a comment on the historic situation of the Faroes which in 1815 were separated from Norway.

The ballad is even more interesting as one of the very few pieces of the Romantic literature in Faroese written in a period of time where the written language was Danish. It is probably composed sometimes after 1829 as a continuation of the oral ballads that were collected and written down during the 19th century. Djurhuus' ballad is the very first poem in Faroese that is introduced by a nature metaphor

The article also characterizes two more ballads of Djurhuus: „Rodmunds kvæði“ that is incomplete from his hand and tells the story of the Old Norse story of *Hrómundar saga Gripssonar*. The last ballad mentioned in the article is „Gøtuskeggjar“ which attributed to Djurhuus and tells a story from another Icelandic story, *Færeyingasaga*.

Úrtak

Greinin viðger trý kvæði eftir Jens Hendrik Djurhuus, Sjóvarbóndan yngra: „Eirkur og Rollar“, „Rodmunds kvæði“ og „Gøtuskeggjar“. Serliga kvæði hansara „Eirkur og Rollar“ er áhugavert. Tað man vera fyrsta færøyska yrking, sum leggur fyri við eini lýsing av veðri, sum umfatar ein myndburð og skapar eina rammu um gongdina í kvæðinum. „Eirkur og Rollar“ hevur evni úr danmarkarkrýniku Saxos um Fróða Friðargóða, „Rodmunds kvæði“ hevur evni úr norrønar søgu um Hrómund Gripsson, og „Gøtuskeggjar“ er úr Føroyingasøgu. Av hesum kvæðum eftir Jens Hendrik er „Eirkur og Rollar“ tað mest nýskapandi í mun til onnur kvæði – tað er týðiliga romantiskt.

Høvundur og verk

Henda grein lýsir trý kvæði, sum eru skrivað við hond Jens Hendriks Djurhuus. Greinin hevði ikki verið tiluttan vinaliga hjálp frá fyrsta lærara mínum Jeffrei Henriksen og handrit, har hann viðger skriftmálið hjá Jens Hendriki Djurhuus (Henriksen, 1982).

Jens Hendrik Djurhuus (1799-1892) var bóndi í Kollafirði og yrkti kvæði við søguligum evni og helt fram ta bókmentaleið, sum Nólsoyar-Páll og faðirin Jens Chr. Djurhuus byrjaðu. Men Jens Hendrik Djurhuus fór eisini nýggjar leiðir formliga og tilfarsliga. Handritini hjá Jens Hendriki Djurhuus eru í varðveitslu á Føroyamálsdeildini á Fróðskaparsetrinum. Kvæðið „Eirkur og Rollar“, sum

hefur evni úr danmarkarsögu Saxo Grammaticus, er alt í handritinum. „Rodmunds kvæði“, sum hefur evnið úr fornaldarsögu er bara lutvíst til við hond Jens Hendriks. Harafturat ber hann kannuna av „Götuskeggjum“. Men Gudbrands kvæði, sum leingi hefur verið ognað Jens Hendriki Djurhuus, hefur Jens Chr. Djurhuus yrkt. Tað ger hann sjálvur vart við í einum hefti, sum er í varðveitslu á Landsbókasavninum, har hann hefur skrivað heitini á teimum kvæðum, sum hann hefur yrkt (Weyhe 1979:43). Jóannes Patursson skrivar í „Gyltubók“, at umframt „Eirik og Rollar“ og „Rodmunds kvæði“ yrkti Jens Hendrik Djurhuus „Friðleifs kvæði“, sum er úr *Friðþjóðs sögu*, „Ættartal norsku konganna“, sum er úr *Flateyjarbók*, „Hálfs rekka“ og „Hundatáttin“ (Patursson 1979: 148). Er tað sama kvæði sum „Hunda Totterin“, sum Jens Chr. Djurhuus nevni sum sítt kvæði í tí nevnda heftinum, er upplýsingin hjá Jóannesi Patursson ikki røtt.

Gjøllast viðger greinin „Eirik og Rollar“ og ber tað saman við søguna hjá Saxo um danska kongin Frode Fredegod. Síðan verða „Rodmunds kvæði“ og „Götuskeggjar“ umrødd.

Eirikur og Rollar

Kvæðið „Eirikur og Rollar“ lýsir hesar báðar norsku menn, sum á hávetri mugu seta upp í einum firði nakað frá kongsgarðinum Lejre við Isefjord á Sjælland í Danmark. Fjørðurin er frystur, og teir fáa ikki siglt longur. Í kvæðinum er støðan í Danmark tann, at verjar stýra ríkinum fyri Fróða, sum gjordist kongur sjeý ára gamal, tí pápin doyði. Men synir verjan Vestmar við Gripi á odda hava sett vanligt landaskil úr gildi og stíla fyri tí ólevnaði, sum valdar, tá ið Eirikur og Rollar koma

til garðs. Gongdin í kvæðinum er í stuttum tann, at Eirikur og Rollar leita upp Fróða kong og fáa innivist har. Eirikur fær systur hansara Gunnvør til konu. Saman beina Eirikur og Rollar fyri Gripi og brøðrum hansara, so óskilið kann halda uppat, og Fróði kongur sleppur at ráða sjálvur.

Tilburðirnir í kvæðinum stava frá søguni „Frode III“ hjá Saxo Grammaticus, sum er skrivað á látini, og sum er ein av søgunum um danskar kongar, sum itu Fróði; Fróði III er Frode Fredegod. Tilburðirnir í kvæðinum hjá Jens Hendriki Djurhuus fara fram, tá ið Fróði er vaksni, men enn ikki hefur tikið rættliga við valdinum í ríki sínum. Um Jens Hendrik hefur lisið søguna, kann hann hava havt eina av donsku týðingunum, men hann kann eisini hava hoyrt hana.

Kvæðaeðkenni

Kvæðið er 134 ørindi langt og er ikki skift í tættir. Ørindini eru fýrreglað og hava tað kvæðalag sum eðkennir tað ørindislagið við sjeý herðum stavilsum í báðum ørindishelvtunum:

Kaldur Vindur úr Káva Toko,
Tattur Blásur av Londun,
Skrottar Knôrur nevndur her,
Sum Stevnir meut Donskun Strodun.¹

Kaldur Vindur úr Káva Toko
Tattur Blásur av Londun
Skrottar Knôrur Nevndur her
Sum Stevnir meut Donskun Strodun.

(stavilsini við áherðslu eru víst við feitari skrift; stavrímini eru víst við undirstriking)

Kvæðið er endurgivið eftir avskrift hjá Jeffrei Henriksen av handritinum hjá Jens Hendriki Djurhuus, og tað er eyðsæð, at tað er skrivað, áðrenn kunnleikin til skriftmálið, sum Hammershaimb gjørði í 1846, varð almanna-ogn. Jeffrei Henriksen heldur kortini, at tað er skrivað eftir 1829 (Henriksen 1982:3).

Í hesum ørindi eru fleiri stavríml: káva – knôrur, toko – tattur og skrottar – stevnir – strondum, sum saman við kvennendarímum-um í aðru og fjórðu reglu binda ørindið saman. Sniðið skipar ørindini, herðingarsterku stavilsini og rímorðini leggja dent á úrvald orð, gera tey áhugaverd og kasta ljós á innihaldið. Í „Eiriki og Rollari“ eru ørindini ikki bundin saman sínámillum við endurtøkum, í staðin gera sambindingar- og hjáorð vart við brot og broytingar í gongdini. Eitt nú kemur tíðarhjáorðið „nú“ ofta fyri. Tað hevur eina serstaka meg, tí tað í senn skapar nánd og broyting, sum tá kvæðið fær aðra vend, tá ið inngangurin er liðugur at upplýsa (ør. 8).

Eingi inngangs- og endaørindi eru sum t.d. hjá Jens Chr. Djurhuus „Vilja tiit hojra Qvæje mujt/ Vilja tiit Orun trigva“ (*Ólavur Trygvason* ør. 1), Nólsoyar-Pállur „Nú orki eg ikki at ríma longur“ (*Fuglaskvæðið* ør. 228, J. Jakobsen) og mongum gomlum kvæðum. Í staðin leggur „Eiríkur og Rollar“ fyri við eini lýsing av veðrinum, tá ið Eiríkur og Rollar stevna móti Danmark. Fyrsta ørindi sigur frá, hvar leikur fer fram, og hvussu umstøðurnar eru. Veður- og náttúrlýsingin heldur fram í øðrum og triðja ørindi:

Glávur, Vindur, u Kávarook,
stendur niur á Sjevg,
Fast so Friste Fjôran áv,
u sjôt vòx Glere negv. -

Ikkje kan Knôrur á Aldoriggje
Ferast ui hesun Fokje:
Veterin á Fjôr hevur lagt,
Áv Glere Sterka Lokje. -

ør. 2-3

Slíkar náttúrlýsingar eyðkenna ikki tey gomlu kvæðini.

„Eiríkur og Rollar“ man vera tað fyrsta skaldsliga verk á føroyskum, sum tekur tann siðin upp at leggja fyri við at sálarkveikja náttúrufyrbrigdi. At seta náttúrlýsandi inn- gang í skaldsligt verk, sum samanfatar huglagið í verkinum og vísir til meg í náttúru og mannasinni, er ein siður, sum tók seg upp í romantikkinum umleið 1800. Myndburðurin „sterka lokið“ í seinastu reglu í triðja ørindi lýsir fjarðarís og ger hetta náttúrufyrbrigdið til ein tilvirkaðan lut, eitt lok. Í sama viðfangi hevur veturin fingið tann menniskjansliga eginleika at leggja lok á okkurt. Veturin er við øðrum orðum sálarkveiktur, og talan er um ein rættan romantiskan myndburð.

Kvæða- og søgugongd

Tey fyrstu sjei ørindini eru ekspositión, sum kunnar um viðurskiftini úr fleiri sjónarhornum. Fyrst er tann yvirskipaða veður- og náttúrlýsingin. Eftir hana koma tvey ørindi, sum í stuttum lýsa viðurskiftini á kongsgarðinum, har menn „glaðir mæla við fyllari av vátt og turt og villum jóla spæli“.

Síðani verða umstøðurnar í bóndans stovu lýstar, har fólk „seg fløvar yvir brondum“ og eygleiða tað, sum fer fram uttanfyri:

U Lâ áv Bakka liggur hâr,
ui tui sâma sinne,
Eukunutt Sjip sum Fríst er fast,
Hâr ui Firenun Inne. -

Âv Meutvinde, koom Sjipe her
Fire Nôkrun Dôvun In,
Mâ buia tâ longo Tui,
ui adlan Veterin. -

ør. 6-7

Kvæðið endurgevur at hesi fólkini síggja eitt fremmant skip, sum fyri nøkrum døgum síðan er komið inn á fjørðin undan veðrinum og er fast í ísinum. Skipsnavnið Skrottur er úr søguni um Fróða Friðargóða, har Eiríkur fær skipið í navnagávu frá Geyta kongi, sum kallar Eirík „den Veltalende“ (Saxo 1994:144), tí hann hevur góðar talugávur. Tað er mest týðandi eyðkenni hansara í søguni.

Inngangurin fyrireikar ta uppgerð við óskilið, sum teir báðir fremmandu Eiríkur og Rollar skipa fyri. Gongdin í kvæðinum tekur við í ørindi, sum leggur bragðliga fyri við tíðarhjáorðinum „nú“:

Nú koma Tvoir frá Sjipaboor,
Kladdir ui Bjôdna Sjinne,
Genga meute Loiraskev,
Tâ Turra Land â Finna. -

Toir Halda Bua, Spjeut, u Svôr,
U Meut gjer ât Toir venka,
Håre gult, sum nú vâr frist
Blaktrar um Ørvir Blenka. -

ør. 8-9

Bjarnarskinnið hevur Jens Hendrik funnið uppá eins og skemtiligu lýsingina av gula hárinum, sum stendur beint upp í loft sum ørvar á høvdunum á Eiríki og Rollari. Tað sigur frá dramatiskum sansi hjá Jens Hendriki Djurhuus, at teir nústani verða nevndir við navni í 12. og 14. ørindi. Teir koma til garðin hjá Kalda (ør. 15), sum hjá Saxo eitur Koll.

Hóast navnið er tað sama, er hetta ikki sami Kaldi, sum í søguni um Fróða Friðargóða hjá Saxo – har Koll er verji hjá Fróða saman við Gripi (hjá Saxo Grep) (Henriksen 1982:66). Í kvæðinum hava Kaldi og kona hansara Góðvara (hjá Saxo: Gotvar, kvæðið: Gevvara) leiklutin sum leiðbeinarar. Kaldi letur ikki upp fyri norðmonnum alt fyri eitt, men vil fyrst vita, hvørjir teir eru:

Kalde sât vi nottera suin
Vi suine gomle Kone
Tâ ungje Øiríkur rôpte
u svâraje so Honun

Kvôr slâr â muinar Øikje Diir,
Si mâr Qvôr ui tù Ert,
Tût navn ui hoila Slegtali,
U qvât ui Tû begjert. -

Tâie fist fire mâr Tû letur up,
Tuina sterko Fjâla Loko
skâl E svâre, men ikkje,
ui koldu Kâva Toko. -

Inne ui Hoito Stovene,
Kjâ Târ mâr Plos E velje,
Vi Abrot Boor u filta Krys,
E allarbest Fortelje.

ør. 17-20

Tað er nýtt í kvæðahøpi nágreiniliga at lýsa tað, sum tey gera í húsinum, tilfarið í hurðini og staðfesta, at Eiríkur dugir best at siga frá, tá ið hann situr við búgvíð borð og krússi í hondini. Hetta gevur kvæðinum ein gerandislígan og samtíðarlígan dâm.

Eiríkur og Rollar setast og greiða frá, at teir ætla sær at tæna hjá Fróða kongi, og Eiríkur vil fáa Gunnvør, systir kong, til konu.

Kaldi og kona hansara Góðvara mæla teimum frá, tí í kongsins garði er ekki törvur á dugnaskapi teirra. Men um teir eru komnir fyrri „ui Rúss tåka Doil u dülja ui Spål u gjilde“ (ør. 28), sum Kaldi sigur speiksliga, eru teir komnir rætt. Eiríkur undrast á, at Fróði kongur ikki steðgar óskilinum, og Kaldi greiðir frá, at tað er, tí kongur vil ikki særa Vestmar, pápa ótangarnar. Góðvara ávarar Eirík um, at hann vágar lívið, fer hann hagar: „Tú vðar her tút unga luiv“ (ør. 37).

Higar er kvæðið mest av øllum verk Jens Hendriks Djurhuus. Lýsingarnar av veðrinum, orðaskiftið um hurðina og nátturðaborðið inn hjá Góðvaru og Kalda hefur Jens Hendrik skapað soleiðis, at tilburðurin minnir um *Føroyingasøgu*, har Sigmundur og Tórir koma til garðs hjá Úlvi og Ragnhild í Dovrafjøllum. Bæði í *Føroyingasøgu* og í „Eiríki og Rollari“ er illveður, kalt og kavarok. Bæði í *Føroyingasøgu* og í kvæðinum er eitt orðaskifti um teir báðir fremmandu skuldu sleppa inn. Í *Føroyingasøgu* tosa Úlvur og Ragnhild um tað eftir at dreingirnir eru slopnir inn, tí Ragnhild læt upp fyrri teimum, tí veðrið var so ringt, hóast Úlvur var burturstaddur og hevði givið henni boð um ikki at lova ókunnufólki inn (*Føroyingasøga* kap. 10).

Eftir at Eiríkur og Rollar eru komnir inn til fólk fylgir kvæðið søguni um Fróða Friðargóða í *Danmarks Krønike* eftir Saxo Grammaticus. Men staklutir í gongdini er umskipaðir í kvæðinum. Í søguni er Kaldi skattmeistari Fróða og verji hansara saman við beiggjanum Vestmari. Jens Hendrik hefur flutt hann út um kongsgarðin og gjørt hann til vanligan bónda. Í kvæðinum hefur Gripur fingið leiklutin sum skattameistara hjá Fróða.

Eftir at Kaldi og Góðvara hava kunnað og fyrireikað teir, fara Eiríkur og Rollar til kongs-

ins garð, har ólevnaðurin møtir teimum alt fyrri eitt júst sum í søguni: Vestmarssynir hava lagt eina váta húð á gáttina og rykkja í hana, tá ið Eiríkur stígur innum. Eiríkur hevði dott-ið, um ikki Rollar var beint aftan fyrri hann og loftaði honum. Bæði søgan og kvæðið taka til orðafellið, at bert er bróðurleyst bak: „Bar er Broderløs Bag“ (Saxo 1994:153) og:

Rollar honun tå studdaje,
han Vår Garpin gevur,
Øiríkur seie, Bert eer Båk,
Tåje oin saknar Brevvir. -

ør. 48

Umframt skálkabragðið við gáttini taka hirðmenninir ímóti teimum við ýlum og tútan. Kongur biður teir tuga og skikka sær sum fólk, áðrenn hann leiðir drotningina Hánundu og ta vøkrú Gunnvør inn:

Áv suinun modjun Vår infild,
ui Hôdl Hon var Hiin Vâna,
Fire doilithoit so kadlavo
Toir Donsko Svoinar Hâna.

Um qvuitan Hols gult håre hek,
Kjin bâr Hoon so reia,
Hoon skjon sum Freia Ôvvins Vuiv
Vår fire Øiriks Eia - .

ør 53-54

Samanburðurin við Froyu í norrønu guda-læruni er eisini verk Jens Hendriks, men orðið „doilithoit“ (Henriksen 1982:63) hefur hann uttan iva frá Saxo, har tað tíðliga í søguni stendur, at „Kongen havde en Syster, ved Navn Gunver, som formedelst hendes særdeles dejlige Skabning, blev kaldet med Tilnavn hin Venne“ (Saxo 1752:100). Síðani elvir

Eiríkur til eina trúpla stöðu, tí tá Gunnvör
rættir honum drykkjusteypið, tekur hann
um hondina á henni og gevur Fróða kongi
eykanavnið fæmildi, tann gávumildi og spyr
í sama viðfangi, um hann kann fáa tað, sum
hann hevur í hondini, aftur fyri navnagávuna.
Fróði kongur játtar, tí hann heldur, Eiríkur
meinar drykkjusteypið. Eiríkur setur Gunn-
vör í fangið á sær og sigur:

Qvât tikjir Târ um tan man
Sum vi tâ fista Skua,
Vi list fôlur ui Barmenun,
So sterkan Alskevs lua. -

Tå rodnaje tan unga Modj,
u leisroiv Se vi lempa,
Attur um Kong Frevvas Steul,
Burt frå tu Norsko Kjempo.

ør. 59-60

Síðani fara teir at kjakast um, hvat tað er,
hann skal fáa, drykkjuhornið ella gentuna.
Eiríkur letur, sum um hann bara vildi hava
hondina á Gunnvör, og ger seg til at høgga
hana av henni. Tá játtar Fróði, og Eiríkur festir
Gunnvör. Snildir og tungusnild sum hetta
eru tað, sum Eiríkur er kendur fyri í søguni
hjá Saxo; soleiðis vinnur hann tey flestu stríð,
hann kemur í, hóast hann kortini onkuntíð
eisini má berjast kropsliga.

Gongdin í tilburðinum við Gunnvör
samsvarar við søguna hjá Saxo, men Jens
Hendrik hevur flutt hann fram í gongdini. Í
søguni kemur hann ikki fyri fyrr enn beint
fyri seinasta bardagan við Vestmarssynir. Jens
Hendrik hevur sett tilburðin rættiliga
frammarlaga, tí soleiðis fær hann víst kong
sum ein rættan vert, ið bjóðar norsku gest-
unum drekka, og hann fær tey bæði, Gunn-

vör og Eirík, at møtast. Tískil kann annað
endamálið við ferðini hjá Eiríki verða framt
beinanvegin.

Áðrenn Eiríkur og Rollar kunnu geva seg
í tænastu hjá Fróða, mugu fyrst onnur form-
lig viðurskipti avgreiðast. Gestir plaga at bera
kongi gávur, og til at taka móti teimum
hevur kongur tilnevnt Grip. Á veg til kongs-
garðin hevur Eiríkur tikið eitt íspetti og ballað
tað inn í klæði síni. Hetta er gávan, hann
rættir Gripi, men ber soleiðis í bandi, at tað
tykist sum Gripur missir hana í eldin. Eiríkur
ákærir Grip fyri at hava forkomið gávuni,
sum hann sigur er ein „adilsteinur“ (ør. 75),
og krevur, at hann verður revsaður. Kaldi
sigur, at tað er lóg, at tann, sum ger slíkt, skal
heingjast. Gripur verður bangin, drotningin
Hánunda (Saxo: Harmunde/Hanunde) legg-
ur uppí og biður teir ikki gera meira burtur
úr hesum. Men Eiríkur stendur við sítt og
avdúkar, at Hánunda er kongi ótrúgv við
Gripi. Tá ger Gripur seg til at leypa á Eirík,
men Rollar er kvikari og fellir Grip.

Í søguni hjá Saxo er raðfylgjan nakað
øðrvísi. Kaldi er skattmeistari hjá kongi og
skal taka ímóti gávum frá gestum. Sum lógin
sigur, verður hann hongdur fyri at hava
forkomið gávuni frá Eiríki og Rollari. Hjá Saxo
er síðani ein orðadráttur millum Fróða kong
og Eirík, har Eiríkur prógvar sína tungusnild
og fær ein gullring av arminum á kongi
afturfyri. Tá biður kongur Eirík siga sær, hvat
hann og Gripur tosaðu um, tá ið teir møttust
beint eftir at Eiríkur var komin í land. Tann
samrøðan er ikki nevnd í kvæðinum, sum í
staðin letur Eirík siga kongi frá ótrúskapinum
hjá drotningini við Gripi, meðan tey kjakast
um, hvørt skattmeistarinn skal revsast. Kongur
verður sum vera man illa við av boðunum
um ótrúskapin:

Vi Øndun Eiun Kongur har,
 Han rende tiil Hånundo,
 Áv vroio ristist varranar,
 Han idla Tåla kunde. -

ør. 96

Í kvæðinum fer drotningin av garðinum, tí hon „Torde oi dvølast longur„ (ør. 99). Í søguni hjá Saxo dugir Fróði ikki at áseta revsingina og biður drotningina sjálva áseta hana. Meðan hon hugsar um tað, loypur Gripur upp og leggur á Eirik við spjóti sínum, men Rollar er kvikur og fellir Grip.

Kvæðið hevur tað úr søguni, at Rollar leggur seg ímillum og fellir skattmeistarán, men kvæðið hevur drigið gávuhandanina og avdúkingina av ótrúskapinum saman í ein tilburð.

Í kvæðinum vilja Vestmarssynir hava hevnd, og avtalað verður, at dysturin eftir ynski Eiriks skal fara fram úti á ísinum á firðinum, har Eiríkur og Rollar vinna. Kvæðið ger nógv burtur úr at lýsa, hvussu líkini skulu søkkjast inn undir ísin á firðinum (ør. 91-92, 121), men søgan sigur einki um tað. Har líkini eru søkt, verður eitt minnismerki sett upp við reyðari rúnaskrift (ør. 131). Eiríkur sigur Fróða kongi, at Rollar og hann hava beint fyri skálkunum og latið eygu hansara upp (ør. 103-106), men tað er herskin biti hjá kongi at svølgja, og vóru tað ikki veðurlíkindini (ør. 133), sum forðaðu teimum at fara, hevði hann viljað havt teir at farið. Hann letur teir kortini verða verandi, skilst í seinasta ørindi:

So Vevro toir ui Kongaborg
 Kjempenar frá Nori
 Kátir fire uttan Sorg
 Evto vi Kongiins Bori. -

ør. 134

Eiríkur og Rollar tæna við øðrum orðum Fróða kongi, og báðar ætlanir teirra við ferðini eru loknar.

Í søguni hjá Saxo eru fleiri tilburðir afturat, har Fróði kongur roynir at beina fyri Eiríki. At enda mælir Gunnvør Eiríki til, at tey flýggja saman. Fyrst ger Eiríkur skipini hjá Fróða ónýtilig og leggur seg síðani við sínum skipi stutt frá landi. Tá ið Fróði vil sigla aftan á Eiríki, søkka skip hansara, og hann fær úr at gera at bjarga sær sjálvum. Eiríkur og Rollar leypa óttaleysir á sjógv og svimja til skipini fyri at hjálpa kongi: teir fáa í hárið á honum og hála hann upp. Av tí at Fróði kongur heldur seg hava lútað fyri minni mætum manni er so lítið um hann, at hann vil beina fyri sær. Men Eiríkur fær snildisliga talað hann frá tí. Nústani blíðkast Fróði í søguni hjá Saxo, trúlovar systur sína Gunnvør og Eirík og gevur honum ein landspart at ráða yvir. Fróði vil ikki vita av Hånundu drotning og vil í staðin fáa sær eina dóttur Geyta, norska kongin, sum Eiríkur og Rollar eru sendimenn hjá.

Eftir hetta heldur søgan fram og lýsir Fróða sum ein sera dugnaligan, klókan og friðarelskandi kong. Hann legði fleiri lond undir seg – m.a. Írland – fekk frið í lag í landinum, góð kor og rættvísi og kallaðist tí Frode Fredegod. Fróði vildi serliga beina fyri stuldri og ráni; tí hongdi hann ein tungan armring upp við ein alfaraveg í Jyllandi, og hóast hann var lætt atkomuligur, tók eingin ringin av ótta fyri revsingini. Einaferð varð ringurin kortini tikin, men mamma tjóvin umskapaði seg til eina sjókúgv og stútaði kong, so hann doyði. Av tí at fólk ið hevði óttast fyri, at tað fór at ganga illa í landinum, tá ið Fróði doyði, var líkið balsamerað og sett á ein vogn, sum koyrði gjøgnum landið fyri at vissa fólk um, at kongur framvegis hevði ræðið. Ikki fyrr

enn líkið fór at rotna, bar ekki longur til at dylja, at hann var deyður.

Danmarks krønike er skrivað á latíni, prentað fyrstu ferð í 1514. Um so er, at tey hava átt eina við Sjógv ella í ættini, hefur talan ivaleyst verið um aðra av fyrstu týðingunum til danskt: Anders Sørensen Vedels týðing, sum kom út í 1575, ella ta hjá Seyer Schousbølle, sum kom út í 1752.

Umskipan og nýhugsan

Jens Hendrik hefur stytta søguna og drigið hana saman, allir høvuðspersónarnir eru við, hóast summir hava fingið annan leiklut. Kvæðið hjá Jens Hendriki Djurhuus gevur Eiriki og Rollari eina aðra orsök og øðrvísi komu til Danmarkar, enn søgan sigur. Hjá Saxo er endamálið við ferðini hjá Eiriki og Rollari, at Geyti (hjá Saxo: Gøter) kongur vil hava ræði í Danmark. Teir báðir Eirikur og Rollar bjóða seg fram at fara at vita, hvussu standurin er í danska kongsgarðinum. Teir fara við øðrum orðum at njósnast. Hjá Jens Hendriki koma teir mest sum av tilvild til Lejre, og tá koma ætlanirnar fram um at tæna kongi og fáa systur hansara til konu.

Árstíðin verður nevnd í søguni, tá ið sagt verður frá, at stórir eldar brima í høllini hjá Fróða kongi, tí háveturin júst er farin afturum (Saxo 1994:153). Kvæðið tekur árstíðina framum og umskapar upplýsingina til ein modernaðan náttúrlýsandi inngang, sum skapar eina rammu um søguna í kvæðinum. Jens Hendrik hefur umskipað tilburðirnar, men raðfylgjan í kvæðinum kennist røtt og logisk. At enda í kvæðinum eru tað veðurlíkindi, sum eru orsøkin til, at Fróði letur teir verða verandi hjá sær. Í søguni ásannar Fróði, at teir hava hjálpt honum og gevur teimum ríkidømi afturfyri. Ein avleiðing av semjuni er,

at Fróði verður mágur Geyta, og tískil er mál hansara at fáa ávirkan í Danmark eisini rokkið. Hetta er kortini ekki við í kvæðinum.

Tað nýggja í kvæðinum er, at ráðandi máttur í náttúruni er lýstur við myndburði, sum sálarkveikir náttúrufyribrigdi og lýsir viðurskiptini millum náttúrumegi og menniskju sum sínámillum bundinskap.

Ísurin kemur fyri triggjar ferðir í kvæðinum: hann er atvoldin til, at norðmenninir koma í land, hann er gávan, og hann er bardagaplássið, sum gevur kvæðinum kappakvæðadám. Eisini bjarnarskinnið, sum er nevnt í fyrstu ørindunum (ør. 8), kemur fyri í tveimum støðum afturat: Eirikur og Rollar fáa bjarnarskin at liggja á (ør. 42), og teir eru í bjarnarskinssklæðum og í bjarnarskinsskóm við feldini úteftir fyri at standa betur á ísinum (ør. 109, 129). Hjá Saxo er ekki tilskilað, hvørjum Eirikur og Rollar eru í, tá ið teir koma í land – teir leggja eisini at landi á vanligan hátt (Saxo 1994:149), og talan er heldur ekki um bjarnarskinsskógvar, men at Eirikur ger sólar úr húð, tjórar teir og stroyir sand á fyri at gera teir góðar at standa í í hálku (Ibid. 157ff).

Glerið og bjarnarskinnið vísa á, at kompositionin í kvæðinum er lögð til rættis. Hesir lutir í innganginum koma fyri aftur, har trupulleikarnir í kvæðinum eru í hæddini, gávuhandanin og bardagan á ísinum á firðinum.

„Eirikur og Rollar“ sigur tann partin av søguni um Fróða Friðargóða í danmarkarkrýnikuni hjá Saxo Grammaticus, sum endar, tá teir seinastu av teimum, sum skuldu verja ríkið og barnakongin Fróða, eru fyribeindir, og Fróði kann fara at ráða sjálvur.

Skal ideologiskur týðningur leggjast í evnisvalið, kundi tað verið, at har faðir Jens

Hendrik í „Orminum langa“ sigur, at danir vóru bloytur, har vísir Jens Hendrik, at danir eiga aðrar dygdir, men at tær ikki koma til sín rætt, fyrr enn norðmenn koma og leggja umstøðurnar til rættis, soleiðis at tað góða, háborna og djarva kann koma fram.

Tað er ilt at siga nær Jens Hendrik hevur yrkt kvæðið. Jeffrei Henriksen heldur, at stavsetingin hjá Jens Hendriki bendir á, at handritið er skrivað eftir 1829. Kanska skulu vit tora at leggja afturat, at tað er yrkt, áðrenn Hammershaimb gjørdi skriftmálið í 1846, og tað varð kent millum manna, tí einki av tí er til skjals í skrift Jens Hendriks.

Tað er líka ilt at siga, um málburðurin í kvæðinum er umboðandi fyri málburð umleið miðjuna av 19. øld. Hann tykist ivaleyst mongum vánaligur av tí at hann er fullur av tí, sum vit í dag kalla danismur. Men tað er ein spurningur, um tað er rímligt at meta málburðin eftir nútíðar máti, tí vit vita ov lítið um hvussu gerandismál í grundini var í 19. øld.

Tað er eisini ilt at vita, hvat Jens Hendrik Djurhuus visti – um hann visti nakað – um viðurskifti í Noregi í samtíð síni. Men kvæðið kann vera yrkt, meðan orðaskifti var í Noregi umleið 1834 um tjóðarmentan, har eitt nú Henrik Arnold Wergeland og Johan Sebastian C. Welhaven vóru hvør í sínum parti í spurninginum um, hvørt norðmenn á mentanarliga økinum áttu at taka ímóti mentanarligari ávirkan uttaneftir, sum aloftast kom til Noregs gjøgnum Danmark orsakað av søguliga sambandinum millum londini. Ella um Noreg skuldi skapa sær eina mentanuttan ávirkan uttaneftir (Andersen 2001: 173). Viðurskiftini millum Noreg og Danmark vóru ikki bara søgulig, men samtíðarmál. Hóast Jens Hendrik livdi meginpartin

av 19. øld, ber ikki til at siga, hvat hann visti um tær nýggju norsku bókmentirnar, sum í 1870-80-árunum vóru fyrstar at taka eftir áheitanini hjá Georg Brandes um, at nútíðar bókmentir áttu at viðgera evni, sum vóru frammi í tíðini. Fyrstu modernaðu norsku høvundarnir í hesi merking góvu bókur sínar út í Danmark, har tær gjørdur nógv vart við seg og fingur góða undirtøku. Tað er í hvussu er ein áhugaverdur tanki, at tann hjálp, teir báðir norðmenninir Eiríkur og Rollar veita Fróða kongi í kvæðinum hjá Jens Hendriki Djurhuus, sum kanska er frá 1830-árunum, vísir fram til ta nýskapar, danska mentanar- og bókmentallívið fekk úr Noregi seinast í 19. øld.

Rodmunds kvæði

Hitt kvæðið, sum Jens Hendrik Djurhuus hevur skrivað tey fyrstu 28 ørindini av í sama handrit sum „Eiríkur og Rollar“, er „Rodmunds kvæði“. Tað lýsir tveir tilburðir. Í tí fyrra fellir Rodmundur á ungum árum tann sterka norðmannin Ragnar í stríði fyri Ólav danakong. Seinni tilburðurin í kvæðinum er ein ferð til Fraklands, har Rodmundur tekur gull og ríkidømi frá einum risa, sum situr í einum gravheyggi. Tey fyrstu 28 ørindini av kvæðinum eru skrivað við hond Jens Hendriks Djurhuus, restin av kvæðinum stavar frá eini uppskrift hjá Niclasi Djurhuus á Høgeil í Sumba (Henriksen 1982:38). Kvæðið sigur sjálvt, at søgan stavar úr Rodmunds søgu (ø. 64), og talan er um fornaldarsøguna *Hrómundar saga Gripssonar*. Tann upprunaliga søgan er horvin, men innihaldið er endurgivið í íslenskum rímum um Hrómund Gripsson, Griplur, og tær hava verið støðið undir einari nýggjari søgu um Hrómund. Ta søguna umsetti C. C. Rafn og gav hana út í

1826, og Jens Hendrik Djurhuus kann tískil
hava kent søguna, lisið ella hoyrt hana.

Kvæðaeðkenni

Formliga líkist „Rodmunds kvæði“ meira
gomlum kvæðum enn Eiríkur og Rollar. Eitt
nú leggur fyri við kendari tíðaráseting „Tað
var áður í tíðini“, og ørindi eru bundin saman
við endurtøkum av heilum reglum:

Tä vär åvur ui findene
Lengt eer um Lii å loita
Drottur rävur ui Dänevelde
Evlavur Kongur oitur. -

Evlavur rodde ui Dänavelde
Gjitin eer so vuia
Örvar garpar heije Han
Väl bevro Vokn ui Struije.

ør. 1-2

Mótsett „Eiríki og Rollari“ eru veður og nátt-
úra umrødd í kendum kvæðaorðingum sum
„Árla var um morgunin/ sólin roðar í fjøll“
(ør. 17). Í uppskriftini av kvæðinum, sum
hefur 154 ørindi, verður skiftið millum fyrra
og seinna tátt (ør. 70-71) umrøtt eins og í
mongum gomlum kvæðum og í kvæðum hjá
Jens Chr. Djurhuus.

Kvæðið leggur fyri við at staðseta um-
hvørvið og lýsa søgupersónarnar. Tað fer
fram í Danmark, kongurin eitur Ólavur og
hann hevur nógvar góðar hermenn, sum
verða roknaðir upp, og bestur er Rodmund-
ur, sum kvæðið eitur eftir. Tá ið menninir eru
lýstir, skal ferð setast á gongdina:

Kongerin Sítir vi Broija Boor
Spiir Han Suinar Drongjir
Qvär vita Tit muin javnluika

Tä häve E hugsja longje. -

Kongerin Sítur ui Håsåte
Higgur um Hòdl so vuija
Qvär vita Tit so matan man
ui mevt mår torir Struija. -

ør. 9-10

Jens Hendrik Djurhuus fær gongd á hending-
arnar við at endurnýta Geipatátt, har Karla-
magnus spyr menn sínar: „Hvar vitið tygur
mín javnlíka?/ Tað havi eg hugsað leingi“
(*Føroya kvæði* 106D, ør. 2). Her brúkar Jens
Hendrik ein formul, sum kemur ofta fyri í
kvæðunum á manna munni (S. Hansen 2008:
204), og gongdin í Rodmunds kvæði ger ikki
minni av enn t.d. Geipa táttur – og nútíðar
kappin James Bond – tí í bardaganum við
Ragnar ger Kári av við tíggju og tólv fíggindar
í senn (ør 40) og Ørnúlur við níggju (ør. 41).
Ragnar sjálvur er ikki minni raskur enn javn-
líkin, sum Ólavur sóknast eftir:

E Truiati år tiil Vuigja fevr
må me rat tä minna,
Sexti loikjir ui toim helt,
oi Luika kunde finna. -

ør. 28

Ragnar er tikin úr fornaldarsøguni um Rod-
mund Gripsson og líkist honum.

Kvæði og søga

Eisini „Rodmunds kvæði“ heldur seg við
hvørt neyvt til søguligu fyrmyndina eins og
„Eiríkur og Rollar“, og við hvørt fyllir tað út
við egnum tilfari. Av tí at ikki alt kvæðið er til
skrivað við hond Jens Hendriks, ber ikki til at
sanna sambandið millum kvæði og søgu sum
hansara verk eftir ørindi 28.

Kvæðapersónarnir eru allir úr norrønu Rodmunds sögu: Növnini á monnunum, sambondini millum teir og talið á brøðrum, men raðfylgjan í gongdini er umskipað. Í kvæðinum fær Ragnar Svanhvítu, systir Ólav kong, tá ið hann hefur felt Ragnar, men í söguni verða tey væl tá. Ólavur kongur vil ikki lata tey koma saman, tí menn í hirðini vilja Rodmundi ilt og leggja hann undir at spilla Ólav út. Ólavur visir Rodmundi úr húsi sínum og sigur seg vilja skilja hann frá Svanhvítu við svørði. Seinni falla øvundarmenninir, Ólavur fær rætta samanhingin at vita og giftir Rodmund og Svanhvítu.

Tá ið menninir í hirðini hjá Ólavi kongi eru komnir á pallin, og ætlan hansara at finna sín javnlíka er komin fram, lýsir kvæðið, hvussu teir fyrireika ferðina og fara av stað. Hesar lýsingar eru verk Jens Hendriks og minna um tílíkar lýsingar í gomlum kvæðum.

Siglingarleiðin „Estir um Sunde“ (ør. 20), og at teir koma til Úlvasker (ør. 21), er eftir söguni.

Kongur biur Kåra Tå,
heldur á gjiltun Håka
Gak Tú nu á lodna up,
vita um Tú sart naka. -

Tå vār Restur Kare
Han gjek Tå up lond
u Örnylvur Brevver hans,
toir loddest Hånd ui Hånd

Tåje Toir Komo á Odn up,
fevro Toir á Higja
Sevvo Svartar Knôrir Sex,
undir odne ligja.

ør. 22-24

Innihaldið í hesum ørindum er beint úr söguni:

Konungr býðr Kára ok Örnúlfi at ganga upp á eyjuna ok vita, hvárt þeir sæi engi herskip. Þeir gengu upp á landit ok litu sex herskip undir hömrum nokkurum.

Hrómundarsaga

Men kvæðið ger meira burturúr og fyllir út, eitt nú við fittu lýsingini av Kára og Örnúlvi, sum leiðast. Jens Hendrik hefur skoytt uppí, hvat Ólavur hefur í hondunum, og at Kári er „reystur“. Hetta ger teir menniskjaligari, og tað ber til at ímynda sær støðuna. Harafturat er tann knappi prosustíllurin broyttur, soleiðis at tað, sum er óbeinleiðis tala í söguni „Konungr býðr Kára ...“ í kvæðinum er gjørt til eitt inkvitt við beinleiðis talu aftaná: „Kongurin biur Kåra/ Gak Tú nu á lodna up,/ vita um Tú sart naka“ (ør. 22), sum skapar rørslu og drama. Hetta arbeiðslagið eyðkennir kvæðið. Kortini er við hesum ikki sagt, at Jens Hendrik Djurhuus hefur havt söguna framman fyri sær – tað veit eingin.

Eins og í kvæðinum um Eirik og Rollar hefur Jens Hendrik í „Rodmunds kvæði“ gjørt hirðmenn hjá kongi til høvuðspersónar. Tað er við øðrum orðum hjálpararnir hjá søguliga konginum, sum bera gongdina og kasta ljós á kongin. Tað er ein snild, sum ofta er at síggja í søguligum skaldskapi. Í Rodmunds kvæði hefur Jens Hendrik ikki tikið við, at Rodmundur í söguni avdúkar ótrúgar tænaðsmenn hjá kongi. Í hesum kvæðinum er tað tann sterki og djarvi hermaðurin, sum stendur í miðdepli, og sum fær kongssystrina.

Gøtuskeggjar

Kendasta kvæði hjá yngra Sjóvarbóndanum

er kvæðið „Gøtuskeggjar“, sum hevur evni úr Føroyingasøgu og snýr seg um menn, sum fara fríggjaraferð, og lýsir kvinnulist. Tað er ikki til frá hond Jens Hendriks Djurhuus, men Jakob Jakobsen hevur skrivað tað upp í 1904, og tann uppskriftin er næstseinasta kvæði í *Føroya kvæðum*.

Evnið í kvæðinum minnir um evnið í „Leivs kvæði“ eftir Jens Chr. Djurhuus. Í „Gøtuskeggjum“ fer gøtumaðurin Sjúrdur Tollaksson til Skúvoyar fyri bróður sín Tórð Lága at bera upp bønarorð fyri Turið, einkjuni eftir Sigmund Brestisson. Tá ið Sjúrdur greiðir Turið frá, at „Tórur ástir býður frú, viljum tær eiga hann?“ og hon svarar, at „Best hevði okkum kvinnum dámað, Sjúrdur, sjálv-an teg“, er hann so smikraður, at hann lovar beinanvegin at skiljast frá konu sínu og ger seg til at fevna Turið. Tá loypur ein av hús-køllum hennara á Sjúrd, sum vil flýggja, men sleppur ikki, tí Turið heldur honum føstum. Hann fær smoygt sær úr kappanum og sleppur kortini til rýmingar. Síðani er bardagi, Sjúrdur verður særður, men stýrir tó bátinum til Kirkjubøar og doyir á landingini. Skúvoyingar fylgja eftir, og í bardaganum doyggja allir gøtuskeggjar umframt fleiri skúvoyingar.

Henda søgan er sett inn í eina rammu, har eitt frásøgufólk talar. Kvæðið leggur fyri við inngangi, sum tekur fram nakrar tættir í søguni hjá Gøtuskeggjum. Teir vóru raskir menn, sum høvdu fingið vald at ráða í Føroyum frá konginum í Skotlandi. Ein skotsk kongsdóttir var gift í Norðragøtu, og Ólavur Hvíti hevði skipaflota á Skipanesi. Hetta var stórtíð gøtuskeggja, men síðani kom ósemja í ættina. At enda í kvæðinum í uppskriftini, sum Jóannes Patursson hevur skrivað eftir kvæðabók hjá Andriasi Seyðberg, bónda í Kunoy (Patursson 1979:149), tekur kvæðið í

aftur hugleiðingarnar um vald í byrjanini: “mest so kvíðaði Tróndur gamli, at ræðið fór úr landi” (ør. 105), og setur fram hugsanir um Føroyar, sum kanska vísa til atfinningarnar at embætismonnunum í *Fuglakvæðinum*:

Ei væntast gott fyri føroyingar,
tá ið aðrir stýra og ráða.
Óklár ofta tíðindir vera
úr hesum landi at fáa.

Ringt er fyri almúga,
tá ið embætismaður er skarn.
verri vorðið verður, tá
ið kongur er eitt barn.

ør. 106-107

Hesi ørindini eru við í summum uppskriftum og ikki í summum, eitt nú í *Føroya kvæðum* (235). Ørindini benda á eina almenna lýsing av politiskum viðurskiftum. Fyrra ørindið kann sipa til viðurskiftini í Føroyum í samtíð Jens Hendriks, men tær seinastu tvær reglurnar í seinna ørindi, at kongur er eitt barn, kundu verið tilsiping til Fróða Friðargóða í „Eiriki og Rollari“.

Seinasta ørindi í „Gøtuskeggjum“ í uppskriftini hjá Andriasi Seyðberg (Patursson 1979:41) er um Trónd í Gøtu og setur fram eina mynd av honum, sum hevur verið tolkað sum aftursvar til myndina av Sigmundi í *Sigmundar kvæðinum* hjá Jens Chistiani Djurhuus, Sjóvarbóndanum eldra (ibid.):

Tróndur doyði av sorg og sút,
í elli gav upp anda,
ikki kemur tílíkur aftur,
so leingi sum Føroyar standa.

Men tað er ikki vist, at Jens Hendrik Djurhuus

hefur yrkt hetta. Samanborið við „Eirik og Rollar“ líkist henda beinleiðis uppíleggingin hjá frásögufólkinum ekki yrkingarlagi hansara. Tilsipingar og viðmerkingar har til samtíðar viðurskifti eru nógv snøggari enn hesi ørindini um Trónd.

Yrkjandi feðgar

Jóannes Patursson skrivar í „Gyltubók“, at broytti hugburðurin um Trónd í Gøtu skuldi vera „ein skjöldur ímóti tí mikla rósi,“ faðirin, Sjóvarbóndin eldri, veitir Sigmundi: „Tí søgnin sigur, at í yrkingum var oftast andróður feðganna millum.“ (Patursson 1979:149).

Andsøgnin millum feðgarnar viðvíkjandi hetjumyndunum av Sigmundi og Tróndi er kanska ikki so greið, verður ivin um upprunan til rósandi ørindini um Trónd í Gøtu tikin við.

Men andsøgnin millum tær báðar hetjurnar í *Føroyingasøgu* er kortini ein ideologisk sannroynd, sum øðrumegin stavar úr „Sigmunds rímuni“ eftir Jens Chr. Djurhuus, har Sigmundur er tann lýsandi fyrimyndin, og hinumegin stavar frá „Gøtuskeggjum“ á *manna munni*, har nøkur ørindi eru sett aftur at høvuðssøguni í kvæðinum um sorg Tróndar um støðuna í Føroyum og lýsir hann sum romantiska hetju, sum „alskaði“ Føroyar (Ibid. 41).

Tí er tað ikki, sum Jóannes Patursson sigur, prógv um andsøgn millum Jens Christian og Jens Hendrik Djurhuus um Sigmund og Trónd. Men tað er ein søga á *manna munni*. Og tann søgan er vorðin ein sera virkin myta í føroyskari søgu. Rógvi Thomsen (1993) hevur kannað, hvussu teir báðir Tróndur og Sigmundur í bókmentum og skaldskapi hava skiftst um og kappast um at vera fyrimynd hjá tjóðini. Hann vísir á, at *Føroyingasøga* og

serliga tolkingar av Sigmundi og Tróndi hava stóran týdning í nógvum skaldsligum verkum og tískil avgerandi ávirkan á skapanina og menningina av samleika hjá føroyingum. Men sum við allari hugmyndafrøði ber ofta til at staðfesta, at hon er har, men illa at meta um, hvørja ítökiliga ávirkan hon hevur havt.

Bókmentaligir feðgar

Jens Christian og Jens Hendrik Djurhuus vóru feðgar, men teir vóru eisini bókmentaligir feðgar. Bæði tekstir teirra og søgur um høvundarnar siga frá andsøgn millum teir, sum samsvarar við tað stríð, sum bókmentafrøðin hevur víst á millum rithøvundar í ymsum ættarliðum (Bloom, 1973).

Yngri Sjóvarbóndin, Jens Hendrik Djurhuus, yrkti eins og eldri Sjóvarbóndin, Jens Chr. Djurhuus, við evni úr *Føroyingasøgu*, og Jens Hendrik broytir eins og faðirin í serligum førum hugburðin um týðandi fyribrigdi.

Jens Hendrik Djurhuus fylgir pápanum, men ger eisini upp við hann. Uppgerðin er á rættan listaligan hátt listfrøðilig, hon snýr seg um stíl og form. Jens Hendrik Djurhuus fer longri enn faðirin við atlit at kynstrigari kompositión og víðgongdum myndburði.

Nýskapan og framhald

Kvæðayrkjararnir í 19. øld fara um markið millum munnligu mentanina og ta skrivligu: Nólsoyar-Páll yrkti, men skrivaði ikki sjálvur – báðir sjóvarbóndurnir bæði yrktu og skrivaðu sjálvir sumt av tí, teir yrktu. Bæði tað, sum teir sjálvir skrivaðu, og tað, sum teir ikki sjálvir skrivaðu, var savnað og skrivað upp í stóru innsavningini av skaldskapi av *manna munni* í 19. øld. Í innsavningini verður skaldskapur av *manna munni* til bókmentaligar mentalutir, men hann kann ikki verða lisin og

viðgjörður á sama hátt, sum skaldskapur sum er til skjals frá hond hövundsins. Tá ber til at knýta samanseting, úrval úr tí søguliga tilfarinum og myndaskapan saman við hövundinum, og tí er tað kvæðið, sum er til í fullari longd frá Jens Hendriki Djurhuus sjálvum, sum er viðgjört mest nágreiniliga. Samstundis er tað kvæðið tað mest nýskapandi av kvæðum Jens Hendriks. Náttúrulýsandi inngangurin, sum sigur frá huglagnum í kvæðinum, leikluturin hjá ísinum og romantiski myndburðurin er tað bókmentasøguliga nýskapandi og tað mest einastandandi í „Eiriki og Rollari“.

Bókmentir

- Andersen, P.T. 2001. *Norsk litteraturhistorie*. Universitetsforlaget. Oslo.
- Djurhuus, J.C. u.á. Hefti við 3 kvæðum. Føroya Landsbókasavn.
- Djurhuus, J.H. u.á. Handrit. Føroyamálsdeildin, Fróðskaparsetur Føroya.
- Føroya kvæði* 1-6. 1951-72. Matras, Chr. og Djurhuus, N. (eds). Akademisk forlag. København.
- Marnersdóttir, M. 2002. Ólavur Trygvason í søgu og kvæði. In: Johansen, A., Hansen, Z.S., Jacobsen, J.L. og Marnersdóttir, M. (eds). *Eivindarmál*: 243-250. Føroya Fróðskaparfelag. Tórshavn.
- Hansen, S. 2008. Hitt føroyska kvæðið. Rannsóknir í og kring *Føroya kvæði*. Føroyamálsdeildin, Fróðskaparsetur Føroya. Óprentað.
- Henriksen, J. (ms.). 1982. Tvey kvæði eftir Jens Hendrik Djurhuus, yngri Sjóvarbóndan.
- Hrómundar saga*. 15. juli 2007. <http://www.heimskringla.no/original/fornaldersagaene/hromundarsaga.php>
- Jakobsen, J. 1966 (1912). *Poul Nolsøe – livssøga og irkingar*. Tórshavn.
- Patursson, J. 1979 (1929). *Føroysk kvæði um brøgd norðmanna og ættarinna úti og heima*. Úrvalt og lagt til rættis hevur Jóannes Patursson. Noregs Ungdomslag gav út 1929. Einars Offsett. (Gylta-bók).
- Saxo Grammaticus. 1994. *Danmarks Krønike*. Sesam, Kph. Týðari Fr. Winkel Horn. 1898.
- Saxo Grammaticus. 1752. *Historia Danica paa dansk. Eller den Danske Historie, som Saxo Grammaticus paa Latin haver sammenskrevet, og nu med Flid paa ny udi det Danske Sprog er oversat, samt med Anmærkninger af andre historiske Skrifter oplyst og forklaret*. Týðari: Sejer Schousbølle.
- Thomsen, R. 1993: Høvdingar hittast: Tróndur í Gøtu og Sigmundur Brestisson. In: Snædal, M. og Sigurðardóttir, T. (eds). *Frændafundur*: 99-120.
- Weyhe, E. 1979. Færøsk skæmtevisedigtning (tåttayrking). Speciale til magisterkonferens i nordisk filologi. Nordisk Institut, Københavns Universitet.

ⁱ Um ikki annað er tilskilað, eru kvæðasitatini úr Henriksen 1982.